

Deutscher Bundestag

Bundesrat

Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej, 10 maja 2021 r., Berlin
Konkluzje Prezydencji

I. Uwagi wstępne

Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej (KPPUE) odbyła się w dniu 10 maja 2021 r. na zaproszenie przewodniczącego niemieckiego Bundestagu, dr Wolfganga Schäuble oraz przewodniczącego Bundesratu, dr Reinera Haseloffa. Po raz pierwszy wydarzenie to odbyło się w formie wideokonferencji ponieważ stacjonarną organizację konferencji uniemożliwiły nadzwyczajne okoliczności pandemii COVID-19. W wideokonferencji wzięło łącznie udział 49 przewodniczących lub ich przedstawicieli z 45 izb parlamentów państw członkowskich UE, Parlamentu Europejskiego, parlamentów krajów kandydujących i parlamentów zaproszonych.

Ujęte w niniejszym dokumencie Konkluzje Prezydencji KPPUE zostały uzgodnione z pozostałymi członkami trojki – Finlandią i Słowenią – oraz z Parlamentem Europejskim. Formuła wideokonferencji nie dała możliwości przygotowania skoordynowanego projektu konkluzji na marginesie samej konferencji.

Europa w pandemii

Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej odbyła się pod znakiem pandemii COVID-19, która trwa nieprzerwanie od ponad roku. Działania podjęte w walce z pandemią pokazały, jak kruche stały się swobody jednolitego rynku i otwarte granice w Unii Europejskiej uznawane przez nas za oczywistość. Co więcej, wyzwania stojące przed Europą, nawet bez ponurego tła pandemii, są tak istotne, że również parlamenty państw członkowskich UE i Parlament Europejski muszą się zaangażować. Uprawnia je do tego, a właściwie zobowiązuje, ich mandat pochodzący od europejskich wyborców.

Konferencja w sprawie przyszłości Europy

Prezydencja z wyraźnym zadowoleniem przyjmuje fakt, że wspólna europejska konferencja została zwołana w czasie egzystencjalnych wyzwań dla Unii Europejskiej i leżących u jej podstaw wartości. Konferencja ma mieć szeroki zasięg, wyrażać wolę podjęcia kontrowersyjnych zagadnień i włączać w dyskusje nt. przyszłości Europy możliwie jak najwięcej osób i inicjatyw z

całej Unii Europejskiej. Konferencja będzie analizowała, gdzie i w jaki sposób Unia Europejska i jej instytucje mogą i muszą dalej się rozwijać. W ten sposób Konferencja w sprawie przyszłości Europy może wnieść istotny wkład w odnowienie i wzmocnienie legitymizacji Unii Europejskiej. Parlamenti państw członkowskich UE i Parlament Europejski, jako posiadający demokratyczne umocowanie reprezentanci społeczeństw, powinny dążyć, ogólnie i w szczególnym kontekście Konferencji w sprawie przyszłości Europy do tego, by wnieść istotny wkład w realizację tego celu.

II. Transformacja cyfrowa i zmieniająca się sfera publiczna – zagrożenia i szanse dla demokracji przedstawicielskiej

Wraz z transformacją cyfrową XXI wiek zwiastuje nadejście nowej epoki. Rewolucja cyfrowa nie tylko prowadzi do modernizacji procesów technologicznych, ale również zmienia w niespotykanym dotychczas stopniu ludzkie interakcje w niemal każdym aspekcie życia.

Prezydencja Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej z całą stanowczością potwierdza, że wspólne wartości, na których zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej opiera się UE, to znaczy poszanowanie godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości, obowiązują bez ograniczeń również w świecie cyfrowym. Składają się na niepodlegający negocjacji fundament współistnienia narodów Unii Europejskiej i działania jej politycznych instytucji.

Wielką sprzecznością naszych czasów jest to, że cyfryzacja niesie ze sobą – z jednej strony - możliwości wolnej i szerokiej dyskusji oraz udziału wielu ludzi, którzy wcześniej nie mieli właściwie szans, by ich głos stał się słyszalny w debacie publicznej, a z drugiej strony widzimy jak nowe media cyfrowe są wykorzystywane do rozpowszechniania na całym świecie nienawiści, dyskryminacji, fałszerstw i teorii spiskowych. Skutki rewolucji cyfrowej odciskają się na komunikacji publicznej bardziej niż na jakiegokolwiek innej sferze. Dlatego też, jeżeli liberalny porządek oparty na praworządności ma potwierdzić swoją zasadność również w świecie cyfrowym, to szanse i zagrożenia transformacji cyfrowej wymagają konkretnych reakcji.

Ochrona i suwerenność danych

Prezydencja dostrzega istotne niebezpieczeństwo w rosnącej komercjalizacji komunikacji publicznej. Zastosowanie algorytmów w coraz większym stopniu pozbawia uczestników dyskusji kontroli nad tym, jak jest rozpowszechniany ich wkład, i jaki wywiera on wpływ. Dane użytkowników stają się towarem w globalnej konkurencji – towarem, który skupia się w rękach nielicznych a jednocześnie potężniejszych dostawców. To właśnie oni ustalają globalne standardy i zasady komunikacji publicznej.

Biorąc pod uwagę, jak fundamentalnie ważna dla demokratycznych społeczeństw jest

komunikacja publiczna, prezydencja uważa, że jasne reguły i podstawy prawne dla dostawców platform internetowych mają ogromne znaczenie. Muszą one gwarantować swobodę wypowiedzi, dobra osobiste, poszanowanie godności ludzkiej użytkowników oraz penalizować nadużycia i uchybienia.

Te prawa obejmują również suwerenność danych rozumianą jako prawo jednostek do kontroli nad ujawnianiem i wykorzystaniem ich danych osobowych. Ze względu na szczególne znaczenie algorytmów i ich wpływ na komunikację cyfrową, istnieje potrzeba rozważenia, czy i w jakim zakresie ich użycie powinno podlegać wiążącym wymogom przejrzystości, sięgającym nawet obowiązku ich pełnego ujawniania. W obliczu globalnego charakteru działań i zasięgu platform internetowych, porozumienia międzynarodowe byłyby jedynym sposobem na osiągnięcie kompleksowej ochrony i nadzoru. Europejskie ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych określiło podstawowe standardy, które mają zastosowanie do międzynarodowych dostawców zyskujących dostęp do rozległego europejskiego rynku wewnętrznego.

Prezydencja z całą mocą wspiera wysiłki zmierzające do osiągnięcia suwerenności cyfrowej Europy. Takie wysiłki powinny również obejmować rozwijanie europejskiej chmury, w której dane uczestniczących obywateli byłyby przechowywane bezpiecznie, zgodnie z europejskim prawem.

Radykalizacja i zagrożenia dla wolności wypowiedzi oraz ludzkiej godności

Prezydencja dostrzega kolejne niebezpieczeństwo w zagrożeniu dla wolności wypowiedzi oraz w utracie racjonalności politycznych polemik. Wykorzystywane przez platformy internetowe mechanizmy przyciągania uwagi w radykalny sposób zmieniają komunikację publiczną. Złożone fakty i różnorakie podejścia do zagadnień redukuje się do ograniczonej liczby znaków. To sprzyja populistycznym uproszczeniom i teoriom spiskowym. W tym względzie szczególne zaniepokojenie budzi wzrost antysemityzmu.

Ponadto, nieograniczona, stała i globalna obecność platform internetowych znacznie przyspieszyła tempo debat publicznych. W opinii prezydencji, tendencja do okopywania się na własnych pozycjach zamiast konstruktywnego kontaktu z innymi stanowiskami wzmacnia emocjonalność debat politycznych. Towarzyszy temu gwałtowny wzrost zachowań agresywnych przyjmujących formę mowy nienawiści, kiedy to wobec innych przypuszcza się werbalny atak, i która coraz częściej ewoluuje w kierunku zagrażających życiu „zbrodni z nienawiści”. Podżeganie do nienawiści motywowanej rasistowsko, antysemicko czy islamistycznie znajduje na platformach internetowych podatnych odbiorców, dociera głęboko do społeczeństwa i staje się podglebiem dla większej przemocy i ekstremistycznego terroryzmu. Z tego też powodu prezydencja z całą stanowczością podkreśla ciążyący na wszystkich parlamentach pilny obowiązek zagwarantowania swobody dyskusji i wolności debatujących, jak również poszanowania godności ludzkiej każdej jednostki w mediach internetowych. Tego zadania nie można scedować na dostawców platform.

Ryzyko dla parlamentów i parlamentarzystów

Prezydencja niemiecka z głębokim zaniepokojeniem odnotowuje, że parlamentarzyści oraz przedstawiciele instytucji demokratycznych coraz częściej stają się przedmiotem bardzo poważnych gróźb w mediach internetowych. Zabójstwa z pobudek politycznych często biorą swój początek w radykalizacji w przestrzeni wirtualnej. Obecnie celem stały się same parlamenty, a w sieci pojawiają się wezwania do wtargnięcia do ich budynków. Szturm na Kapitol w Waszyngtonie pokazał, jak nawet tak potężna demokracja, silna 200 latami swojej historii, może być podatna na atak. Te zamieszki stały się zachętą dla potencjalnych naśladowców w całej Europie. Równocześnie parlamentarne sieci IT padają ofiarą ataków, w niektórych przypadkach ze strony obcych służb wywiadu. Ataki na cyberbezpieczeństwo i infrastrukturę informatyczną stają się coraz poważniejsze za sprawą internetowych kampanii dezinformacyjnych, prowadząc tym samym do zagrożeń dla wolnych wyborów i ogólnie państw demokratycznych. Ochrona sieci internetowych przed politycznie motywowaną cyberprzestępczością stanowi ogromne wyzwanie w wysiłkach podejmowanych na rzecz demokracji w erze cyfrowej.

Prezydencja podkreśla jednak, że krytyczna ocena nowych mechanizmów komunikacji cyfrowej nie powinna prowadzić do błędnego utożsamiania przyczyn ze skutkami. Polityczna radykalizacja, zastraszanie i groźby wobec osób o innych poglądach, inwektywy wobec mniejszości oraz ideologie oparte na teoriach spiskowych wykorzystują nowe media, ale nie są ich produktem. Niemniej jednak, nowe media cyfrowe rzeczywiście przyspieszają niepożądane zmiany i znacznie potęgują ich wpływ.

Nowe formy partycypacji za pośrednictwem technologii cyfrowych

Nowy zakres partycypacji obywatelskiej w erze cyfrowej daje jednak spore możliwości. Dzięki nowym procesom cyfryzacji, ludzie mogą wносить swoje poglądy i ekspercką wiedzę w procesy w sposób zdecydowanie bardziej bezpośredni, ukierunkowany i szybszy.

Platformy komunikacji bezpośredniej mogą również dawać parlamentom wszystkim szczebli możliwość bezpośredniego angażowania obywateli. To może zwiększyć zaufanie do parlamentów. Bez względu na nowe możliwości cyfrowej partycypacji, parlamenty powinny dążyć do tego, by reprezentować wszystkich wyborców w ich różnorodności. W opinii prezydencji, obecnej nieufności wobec polityków nie może dodatkowo pogłębiać przepaść cyfrowa. Dostęp do komunikacji cyfrowej stał się podstawowym warunkiem uczestnictwa w życiu społecznym i politycznym. To oznacza, że wykorzystanie mediów i urządzeń cyfrowych należy włączyć do programów edukacji publicznej i szkoleń w szkołach, gimnazjach, na uniwersytetach i w miejscu pracy.

Prezydencja wzywa wszystkie parlamenty, na każdym szczeblu rządów w UE, do przetestowania w ich odnośnych obszarach odpowiedzialności, formatów dialogu cyfrowego, na przykład paneli obywatelskich, z wykorzystaniem pełnego spektrum zasobów technologicznych. Dodatkowe możliwości publicznego zaangażowania mogą służyć wzmocnieniu demokracji przedstawicielskiej. Panele obywatelskie oraz inne formaty nie mogą jednak zastąpić

fundamentalnej funkcji jaką pełnią parlamenty w demokracjach przedstawicielskich.

Dlatego też prezydencja z wyraźnym zadowoleniem przyjmuje fakt, że Konferencja w sprawie przyszłości Europy uruchomiła swoją własną wielojęzyczną platformę internetową, która daje ludziom możliwość bezpośredniego włączania się w dyskusję o przyszłości Europy. Platforma internetowa wraz z jej nowymi narzędziami technicznymi może stać się dobrym przykładem technologii cyfrowej opracowanej w Europie, która zwiększa możliwości publicznej partycypacji niezależnie od interesów biznesowych.

Parlamente i wybory w cyfrowym świecie

Same parlamente muszą przy pomocy instrumentów i mechanizmów cyfrowych zwiększyć przejrzystość i wydajność własnych procesów. W wielu krajach trwają prace nad opracowaniem nowych opcji e-wyborów i zdalnych głosowań parlamentarnych – nie tylko w związku z doświadczeniami COVID- 19 – a ich znaczenie dla parlamentów będzie rosło. W opinii prezydencji, fakt że technologia się sprawdza nie powinno stanowić jedyne kryterium w decyzji o tym, czy należy ją wykorzystać. Wybory to główny element partycypacyjny demokracji przedstawicielskich. Co za tym idzie, e-wybory i e-głosowania muszą odbywać się zgodnie z zasadą wolnych i równych wyborów, bez względu na poziom kultury cyfrowej głosujących. Parlamente muszą w swoich ordynacjach wyborczych zapewnić, aby e-wybory były przejrzyste, zawsze weryfikowalne, odporne na cyberataki i manipulacje i by nie były podporządkowane interesom gospodarczym dostawców usług cyfrowych. Niezależne sądy muszą mieć możliwość kontroli legalności i uczciwości e-wyborów.

Odpowiedzialność i upamiętnienie

Nawet w erze cyfrowej Europę nadal wiążą podstawowe wartości, takie jak poszanowanie godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego i przestrzeganie praw człowieka oraz praw mniejszości. To zobowiązanie to zbiorowy efekt zebranych przez wiele pokoleń doświadczeń wojny, dyktatury i podziałów, ale również spuścizna ludzkiej walki o wolność, demokrację i pokój.

Tak jak przez wiele lat mur berliński był symbolem podziału Europy, tak dziś Berlin to symbol Europy, która odnalazła swoją wolność i ten podział przezwyciężyła. Tuż obok pozostałości muru, w historycznych budynkach mieszczą się obecnie parlamentarne siedziby: po stronie zachodniej - Bundestagu, a po stronie wschodniej - Bundesratu. Dla deputowanych do Bundestagu i Bundesratu to natychmiast rzucający się w oczy symbol zobowiązania na rzecz Europy wolności, pokoju i sprawiedliwości.

Między budynkami Bundestagu i Bundesratu stoi pomnik wzniesiony ku czci członków społeczności Sinti i Romów mordowanych w czasach reżimu narodowosocjalistycznego oraz pomnik upamiętniający pomordowanych europejskich Żydów, ofiar ludobójstwa określanego na całym świecie mianem Holokaustu i Zagłady. Auschwitz – niemiecki obóz koncentracyjny i obóz

zagłady w okupowanej Polsce, stał się symbolicznym miejscem tych zbrodni i dał im swoją nazwę. Data wyzwolenia obozu w Auschwitz, w 1945 roku – 27 stycznia – jest dniem upamiętnienia ofiar Holokaustu/Zagłady w niezliczonych miejscach w całej Europie. Prezydencja niemiecka oddaje cześć pamięci ofiar narodowosocjalistycznego ludobójstwa, uznając historyczną winę Niemiec. Upamiętnienie na zawsze pozostanie jednym z naczelných moralnych obowiązków Niemiec.

Dlatego też prezydencja niemiecka, w swoim własnym imieniu, jak i w imieniu wszystkich przewodniczących parlamentów, z zadowoleniem przyjmuje propozycję przedstawioną przez Wolfganga Sobotkę, przewodniczącego austriackiej Rady Narodowej, by parlamenty UE dołączyły do kampanii #We Remember [*Pamiętamy*] Światowego Kongresu Żydów i UNESCO, upamiętniającej miliony ofiar Zagłady, a także by wsparły cele tej kampanii, tj. wyrażanie publicznego sprzeciwu, zarówno w sieci jak i poza nią, wobec każdego przejawu nienawiści, obrazy i antysemityzmu oraz stanowcze opowiedzenie się za demokracją i pluralizmem. W tym kontekście zachęca się parlamenty narodowe państw członkowskich UE i Parlament Europejski, niezależnie od własnych działań podejmowanych w związku z obchodami Międzynarodowego Dnia Pamięci Zagłady 27 stycznia 2022 r., do wysłania wspólnego sygnału poprzez udział w kampanii #We Remember Światowego Kongresu Żydów i UNESCO.

III. Sprawozdania dotyczące współpracy parlamentarnej

Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej przyjęła nowe **Wytyczne współpracy międzyparlamentarnej**. Prezydencja wyraża podziękowania poprzedniej prezydencji fińskiej za przygotowanie sprawozdania grupy roboczej dotyczącego aktualizacji dotychczasowych wytycznych. Z uznaniem przyjmuje zmienione wytyczne jako widoczny znak znacznie większej doniosłości współpracy parlamentarnej w UE i roli wspólnych konferencji parlamentów państw członkowskich UE i Parlamentu Europejskiego.

Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej przyjęła **Sprawozdanie o wzmacnianiu współpracy międzyparlamentarnej z zastosowaniem nowoczesnych technologii**. Sprawozdanie opiera się zasadniczo na pracach przygotowawczych zrealizowanych przez grupę roboczą podczas prezydencji fińskiej. Doświadczenia zebrane podczas pandemii koronawirusa doprowadziły do wykształcenia się nowej praktyki – formatu wideokonferencji, który uwzględniono w zmienionym sprawozdaniu. W okresie pandemii stało się jasne, że technologie cyfrowe, a w szczególności wideokonferencje mogą wносить decydujący wkład w utrzymanie współpracy międzyparlamentarnej w czasie, w którym udział w wydarzeniach stacjonarnych uniemożliwiły ograniczenia w podróży i kontaktach społecznych. Ponadto, dla współpracy parlamentarnej formaty cyfrowe to efektywna, dynamiczna, oszczędna i przyjazna środowisku dodatkowa opcja przy przygotowywaniu spotkań.

Prezydencja podkreśla szczególnie, że również w przypadku wydarzeń zdalnych należy zapewnić tradycyjne standardy współpracy parlamentarnej, takie jak równy udział wszystkich, niezmiennie

uznanie tej samej różnorodności językowej w przyjmowanych językach roboczych konferencji oraz przejrzystość w komunikacji ze społeczeństwem. Zarówno teraz jak i w przyszłości, konferencje stacjonarne powinny być zastępowane przez wideokonferencje jedynie wówczas, gdy fizyczny udział w wydarzeniu jest niemożliwy. Wartość spotkań osobistych i bezpośredniej wymiany poglądów ma kluczowe znaczenie, w szczególności w kontekście współpracy międzyparlamentarnej.

IV. Konkluzje IPEX

Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej odnotowała z zadowoleniem **Konkluzje ws. IPEX** przedstawione przez Radę IPEX; zostały one przyjęte na spotkaniu Sekretarzy Generalnych Parlamentów Unii Europejskiej w dniu 29 marca 2021 roku.

Prezydencja podziękowała ustępującemu fińskiemu przewodniczącemu Rady IPEX za przygotowanie nowego, kroczącego Programu prac na lata 2021-2024 oraz za monitorowanie i wspieranie uruchomienia zmienionej strony internetowej IPEX w wersji 3.

W imieniu wszystkich przewodniczących parlamentów państw członkowskich UE, prezydencja niemiecka dziękuje Parlamentowi Europejskiemu za wyjątkowe środki finansowe, techniczne i ludzkie udostępniane przez PE na funkcjonowanie i ciągłe rozwijanie IPEX. Podziękowania kierujemy także do belgijskiego Senatu za gotowość dalszego zatrudniania urzędnika ds. informacji IPEX.

Przewodniczący z uznaniem wyrażają się o pracach wykonanych dotychczas nad nową wersją strony internetowej IPEX oraz odświeżeniem obecności IPEX w mediach społecznościowych, uznając te działania za istotny wkład w dążeniach do tego, by IPEX stała się główną platformą zdalnych kontaktów między parlamentami państw członkowskich UE, a także między nimi a Parlamentem Europejskim, by była widoczna dla szerszego kręgu odbiorców i by w ten sposób ogólnie zwiększała przejrzystość współpracy międzyparlamentarnej.